

Belgicko prevzalo 1. januára 2024 rotujúce predsedníctvo v Rade Európskej únie

Ekonomika EÚ

Ekonomické a hospodárske záležitosti Európskej únie

január – február 2024

Obsah

2. Belgické predsedníctvo a globálna ekonomika
3. Štatistiky o rozdelení majetku domácností; Prieskum bankových úverov
4. Poľnohospodárska pôda a nájomné
5. Mimoriadne zasadnutie Európskej rady
6. Hospodárska bezpečnosť
7. Next generationEU; Umelá inteligencia
8. Inflácia eurozóny
9. Rýchly prehľad tém

Priority belgického predsedníctva

Pracovnými oblasťami na spoluprácu sú konkrétne: podpora Ukrajine, revízia rozpočtu EÚ, konkurencieschopnosť, boj proti zmene klímy a rozšírenie. Predsedníčka Komisie Ursula von der Leyenová:

“Komisia predloží iniciatívu týkajúcu sa klimatických cieľov do roku 2040 po úspechu EÚ pri zblížovaní sveta pri stanovovaní nových globálnych cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej účinnosti. COP28.”

Viac informácií [tu](#).

Trendy a výzvy globálneho ekonomického rastu v roku 2024

Podľa ekonomického výhľadu zostaveného Medzinárodným menovým fondom očakávame globálny rast o 3,1 %, čo je viac ako sa predpokladalo v októbri roka 2023. Ťahúňom je väčšia odolnosť USA ekonomiky, niektorých rozvíjajúcich sa ekonomík a fiškálna podpora Číny. Predpoveď rastu ostáva historicky nízka kvôli úrokovým sadzbám, nízkej produktivite a aj ukončeniu fiškálnych podpôr.

Globálna inflácia by sa mala rovnako postupne znižovať v roku 2024 na 5,8 % a rokom 2025 na 4, 4 %.

Najbližšou úlohou tvorcov menovej politiky je úspešne zvládnuť konečný pokles inflácie, kalibrovať menovú politiku v závislosti od dynamiky základnej inflácie a v prípade, že sa mzdové a cenové tlaky jednoznačne, rozptýlia upraviť menovú politiku na menej reštriktívnu pozíciu.

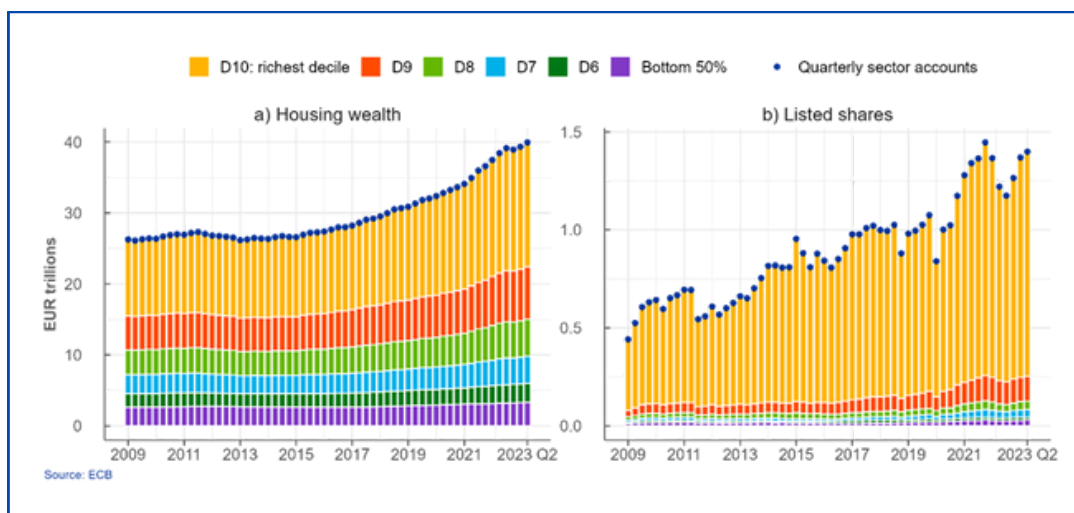
Viac informácií [tu](#).

Nové štatistiky o rozdelení majetku domácností

Európska centrálna banka zverejnila experimentálne štatistiky o distribučných účtoch bohatstva s cieľom poskytnúť štvrťročné a včasné informácie o distribúcii pre sektor domácností, ktoré sú v súlade s národnými účtami. Nové údaje slúžia na podporu revidovanej stratégie menovej politiky ECB, ktorej cieľom je zahrnúť systematické hodnotenie obojsmernej interakcie medzi rozdelením príjmov a bohatstva a menovou politikou. Údaje pomáhajú analyzovať napríklad vplyv rastúceho bohatstva na bývanie a rastúcej hodnoty kótovaných akcií na rozdelenie bohatstva domácností. Údaje môžu pomôcť pochopiť, kto má prospech z hospodárskeho rastu a ako sa nerovnosť časom vyvíja. To pomôže pri vytváraní politík, ktoré sú zamerané na konkrétne skupiny domácností, pri hodnotení distribučného vplyvu konkrétnych politík a udalostí a pri podpore inkluzívneho rastu.

Graf 1: Majetok určený na bývanie (vľavo) a kótované akcie (vpravo) podľa čistého decilu bohatstva, eurozóna

Viac informácií [tu](#).

Prieskum bankových úverov a úrokové sadzby

Prieskum bankových úverov v eurozóne (vychádza štyrikrát ročne) ukázal, že v ostatnom štvrťroku 2023 priniesol opäť mierne sprísnenie kritérií na schvaľovanie úverov, hoci podiel bánk, ktoré oznámili toto sprísnenie oproti minulému obdobiu, mierne klesol. Zároveň banky aj naďalej vykázali pokles záujmu o úverové financovanie. Úroková sadzba hlavných refinančných operácií a úrokové sadzby jednoduchých refinančných a jednoduchých sterilizačných operácií zostávajú nezmenené na úrovni 4,50 %, 4,75 % a 4,00 %.

Viac informácií [tu](#) a [tu](#).

Poľnohospodárska pôda a nájomné

V roku 2022 bola priemerná cena 1 hektára ornej pôdy v EÚ 10 578 EUR. Táto priemerná cena bola 45-krát vyššia ako priemerná ročná cena prenájmu 233 EUR za hektár.

Priemerná cena 1 hektára ornej pôdy v EÚ bola približne o 2 200 EUR vyššia ako priemerná cena 1 hektára trvalých trávnych porastov v roku 2022 (8 393 EUR). Orná pôda bola drahšia ako trvalé trávne porasty takmer vo všetkých štátoch a regiónoch.

Trvalé trávne porasty boli v roku 2022 najlacnejšie v Bulharsku za 1 887 EUR na hektár, čo je takmer štyrikrát menej ako ekvivalentné náklady na 1 hektár ornej pôdy (7 303 EUR). Rozdiel medzi cenou trvalých trávnych porastov a ornej pôdy bol z hľadiska pomeru najväčší v regióne Voreio Aigaio v Grécku (asi dvadsaťnásobný rozdiel medzi 1 757 € za hektár trvalých trávnych porastov a 36 435 € za hektár ornej pôdy).

Rovnako ako v prípade cien poľnohospodárskej pôdy, aj v oblasti nájomného za pôdu medzi štátmi a regiónmi existovali značné rozdiely. V rámci EÚ bola priemerná cena prenájmu ornej pôdy a/alebo trvalých trávnych porastov 199 EUR za hektár, v rozmedzí od 57 EUR za hektár v priemere na Slovensku až po 843 EUR za hektár v priemere v Holandsku. Najnižšie ceny prenájmu boli v Mellersta Norrland a Övre Norrland (obe 24 €/ha) vo Švédsku, nasledované Stredným a Východným Slovenskom (obe 39 €).

Viac informácií [tu](#).

Mimoriadne zasadnutie Európskej rady

Ukrajina

Európska rada na mimoriadnom zasadnutí 1. februára odsúhlasila pre Ukrajinu stabilnú, predvídateľnú a udržateľnú finančnú podporu pre obdobie 2024-2027, ktorej hlavným cieľom je obnova, rekonštrukcia a modernizácia krajiny a jej postupná integrácia do únie v budúcnosti. Únia prispeje Ukrajine sumou 50 miliárd EUR (17 miliárd EUR vo forme grantov a 33 miliárd EUR vo forme úverov).

Migrácia a vonkajší rozmer

S cieľom poskytnúť dostatočné finančné prostriedky pri zvládaní naliehavých výziev a potrieb súvisiacich s migráciou a riadením hraníc v členských štátoch v prvej línii, ako aj v členských štátoch postihnutých vojnami na Ukrajine a na Blízkom východe a zabezpečiť vykonávanie Nového paktu o migrácii a azyle po jeho prijatí sa rozpočet navýši o 2 miliardy EUR.

Aby mohla Únia zabezpečiť nevyhnutnú podporu v kontexte mimoriadneho geopolitického napätia, posilní sa aj rozpočet okruhu Susedstvo EÚ a svet o 7,6 miliardy EUR. Zachová účinnú spoluprácu s tretími krajinami v oblasti migrácie vrátane:

- podpory sýrskych utečencov v Turecku a širšom regióne,
- pokračovania opatrení, ktoré sa predtým prijali prostredníctvom trustového fondu EÚ pre Afriku,
- podpory západného Balkánu,
- zaistenia dostatočných finančných prostriedkov na rezervu Nástroja susedstva a rozvoje a medzinárodnej spolupráce EÚ.

Rezerva na solidaritu a núdznu pomoc

Na účely riešenia núdzových situácií ako sú prírodné katastrofy a humanitárne krízy v EÚ a na celom svete, sa lídri EÚ dohodli na zvýšení finančných prostriedkov o 1,5 miliardy EUR.

Viac informácií [tu](#).

Hospodárska bezpečnosť

Komisia prijala päť iniciatív na posilnenie hospodárskej bezpečnosti EÚ

Legislatívny návrh na posilnenie preverovania zahraničných investícií

Cieľom je zabezpečiť aby všetky členské štáty mali zavedený mechanizmus preverovania s lepšie harmonizovanými vnútroštátnymi pravidlami. Efektívnosť zvýšiť určením minimálneho sektorového rozsahu, v ktorom musia všetky členské štáty preverovať zahraničné investície a rozšíriť preverovanie EÚ na investície investorov z EÚ, ktoré v konečnom dôsledku kontrolujú jednotlivci alebo podniky z krajiny mimo EÚ.

Monitorovanie a vyhodnocovanie rizík odchádzajúcich investícií

V súčasnosti to nie je na úrovni EÚ ani členských štátov monitorované a kontrolované. Biela kniha Komisie o odchádzajúcich investíciách preto navrhuje podrobnú analýzu odchádzajúcich investícií, aby sa pochopili potenciálne riziká s nimi spojené.

Efektívnejšia kontrola vývozu tovaru s dvojakým použitím zo strany EÚ

Komisia navrhuje zaviesť jednotné kontroly EÚ pre tie položky, ktoré neboli prijaté multilaterálnymi režimami kontroly vývozu z dôvodu blokovania niektorými členmi. Tým by sa predišlo mozaike národných prístupov.

Možnosti podpory výskumu a vývoja technológií s potenciálom dvojakého použitia

Na základe skúmania doterajšieho financovania sú možné tri postupy (1) ísť ďalej na základe súčasného usporiadania, (2) odstrániť výhradné zameranie na civilné aplikácie vo vybraných častiach programu nástupcu programu Horizont Európa a (3) vytvoriť špecializovaný nástroj s osobitným zameraním na výskum a vývoj s potenciálom dvojakého použitia. Verejná konzultácia k zvoleniu postupupu prebieha do 30. apríla 2024.

Zvýšenie bezpečnosti výskumu v celej EÚ

Komisia predkladá návrh odporúčania Rady s cieľom poskytnúť viac jasnosti, usmernenia a podpory členským štátom a sektoru výskumu a inovácií vo všeobecnosti.

Viac informácií [tu](#).

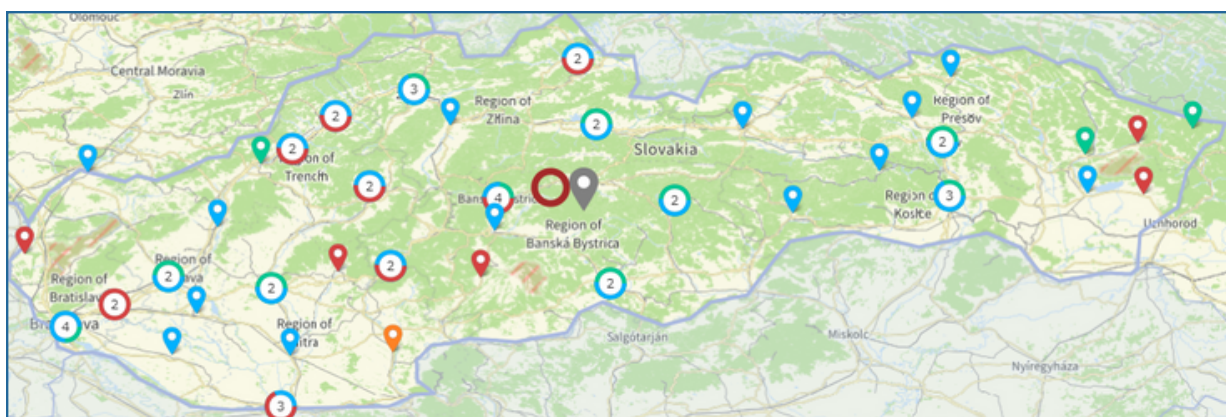

Next generation EU

Nástroj na obnovu a odolnosť, ktorý je jadrom plánu NextGenerationEU v hodnote 800 miliárd EUR je v polovici. Do roku 2023 sa podarilo splniť viac ako 1150 cieľov a mílnikov, čím sa rozbehla ekonomická podpora. Verejné investície sa počas pandémie zvýšili. V roku 2024 očakávame HDP na úrovni 3,4 %.

EÚ stimulovalo reformy v oblasti zelenej a digitálnej transformácie aj cez doplnený nástroj REPowerEU s cieľom reagovať na ceny energií a prírodné katastrofy. Plány všetkých štátov EÚ prekročili cieľ 37 % v oblasti klimatických cieľov, pričom niektoré z nich vyčlenili viac ako 50 % na ekologické reformy.

Viac informácií [tu](#).

Mapa poskytuje príklady reforiem a investícií podporovaných Nástrojom na obnovu a odolnosť

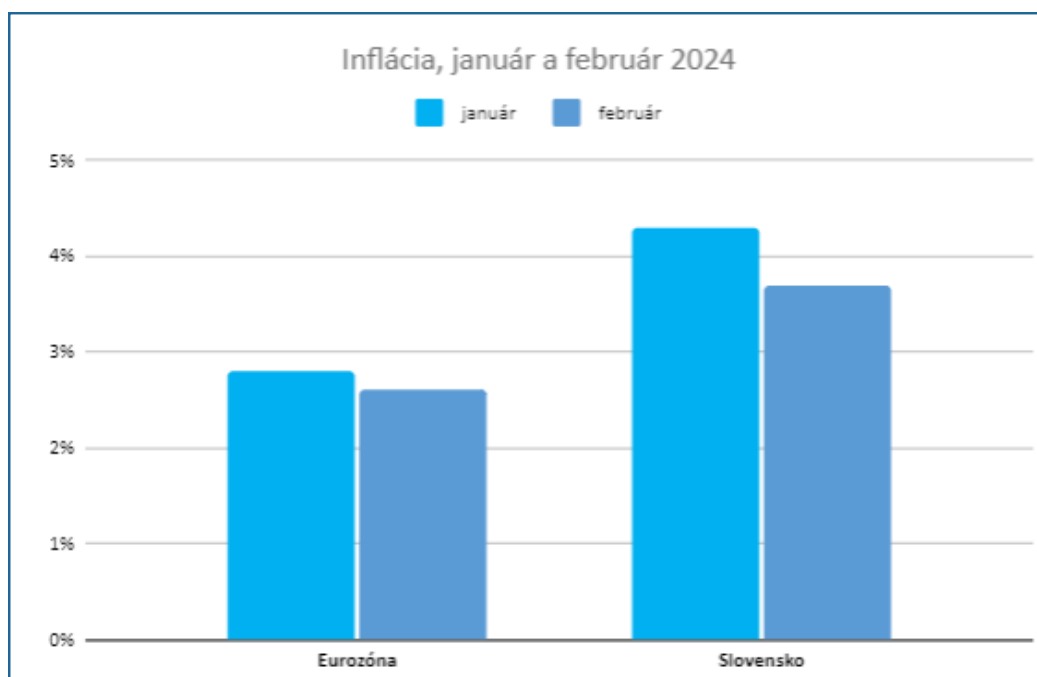
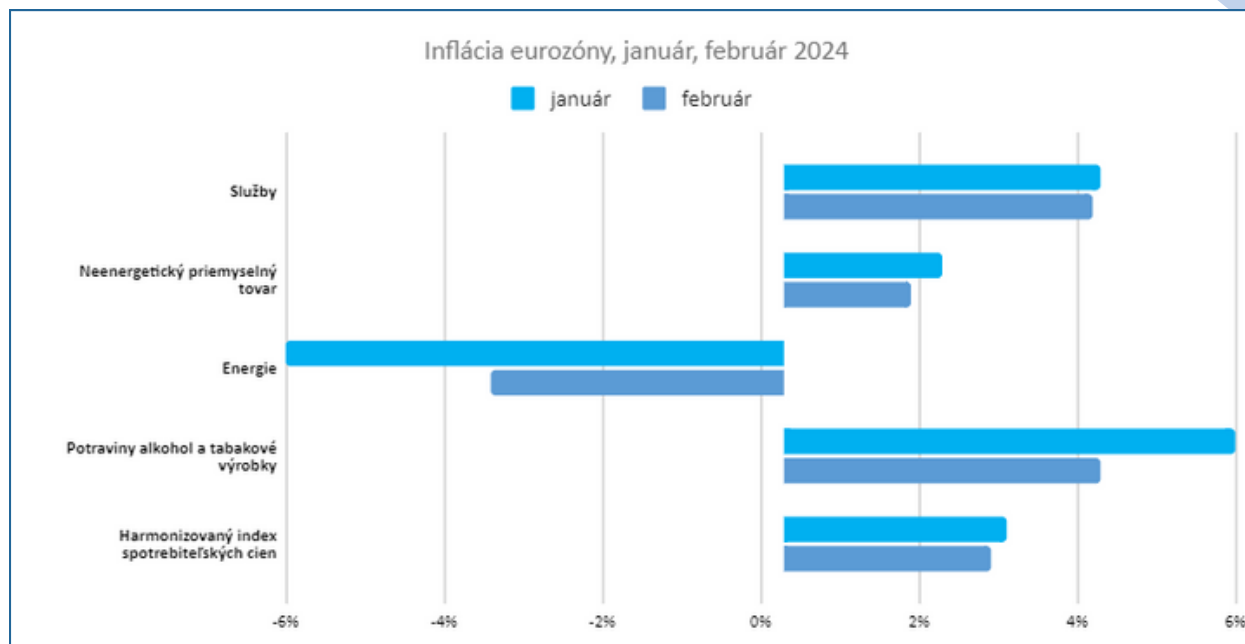
Inovačný balík umelej inteligencie na podporu začínajúcich podnikov v oblasti umelej inteligencie a malých a stredných podnikov je spustený

Komisia zavedla podporný balík na sprístupnenie superpočítčov pre startupy a inovačnú komunitu. Nariadenie obsahuje:

- Zriadenie nových tovární na umelú inteligenciu, ktoré budú superpočítače modernizovať a prevádzkovať a zároveň sa tak k nim uľahčí a rozšíri prístup.
- Komisia vyčlení na podporu dodatočné verejné a súkromné investície vo výške približne 4 miliárd EUR do roku 2027.

Viac informácií [tu](#).

Inflácia eurozóny za január a február 2024

Eurostat, odhadovaná inflácia január a február

Projekt vodíka

Komisia schválila tretí dôležitý projekt spoločného európskeho záujmu na podporu vodíkovej infraštruktúry. Projekt s názvom „IPCEI Hy2Infra“ spoločne pripravilo a notifikovalo sedem členských štátov: Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Taliansko, Poľsko, Portugalsko a Slovensko.

Viac informácií [tu](#).

Akt o údajoch

Zákon o údajoch zabezpečí spravodlivosť v digitálnom prostredí tým, že objasní, kto a za akých podmienok môže z údajov vytvárať hodnotu. Zákon má platiť od 12. septembra 2025.

Zákon tiež chráni európske podniky pred neférovými zmluvnými podmienkami v zmluvách o zdieľaní údajov, ktoré jedna zmluvná strana jednostranne uloží druhej. To umožní najmä malým a stredným podnikom (MSP) aktívnejšiu účasť na trhu s údajmi (Európska Komisia).

Viac informácií [tu](#).

Nárast cestovného ruchu

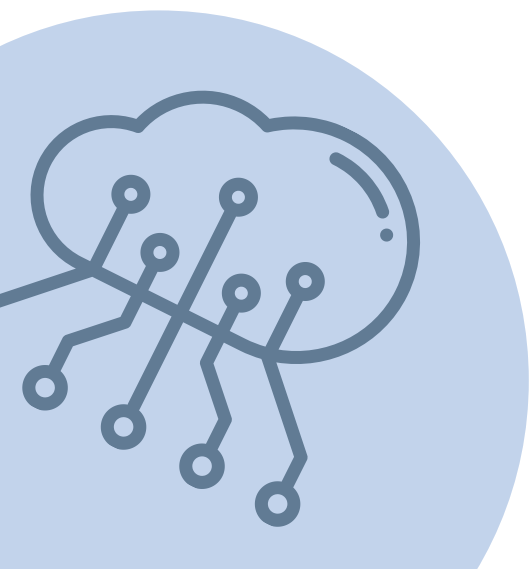
Odhadovaný počet nocí strávených v turistických ubytovacích zariadeniach v roku 2023 dosiahol 2,92 miliardy, čím prekročil úroveň pred pandémiou na rok 2019 (2,87 miliardy) o 1,6 % a pre sektor ubytovania v EÚ bol zaznamenaný rekordný rok. Takmer všetky štáty zaznamenali nárast: v 8 ďalších členských štátoch EÚ presiahol 10 % (Bulharsko, Česko, Grécko, Lotyšsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko a Slovensko).

Viac informácií [tu](#).

EÚ zavádza nové pravidlá pri krátkodobých prenájmoch

Zatiaľ čo takéto prenájmy vytvárajú výhody pre hostiteľov, turistov a mnohé regióny, niektorí výskumníci tvrdia, že nedostatok vhodných pravidiel tiež prispieva k problémom, ako sú vyššie ceny bývania, vysídľovanie trvalých obyvateľov, nadmerný turizmus a nespravodlivá konkurencia.

Viac informácií [tu](#).

Ľudský kapitál

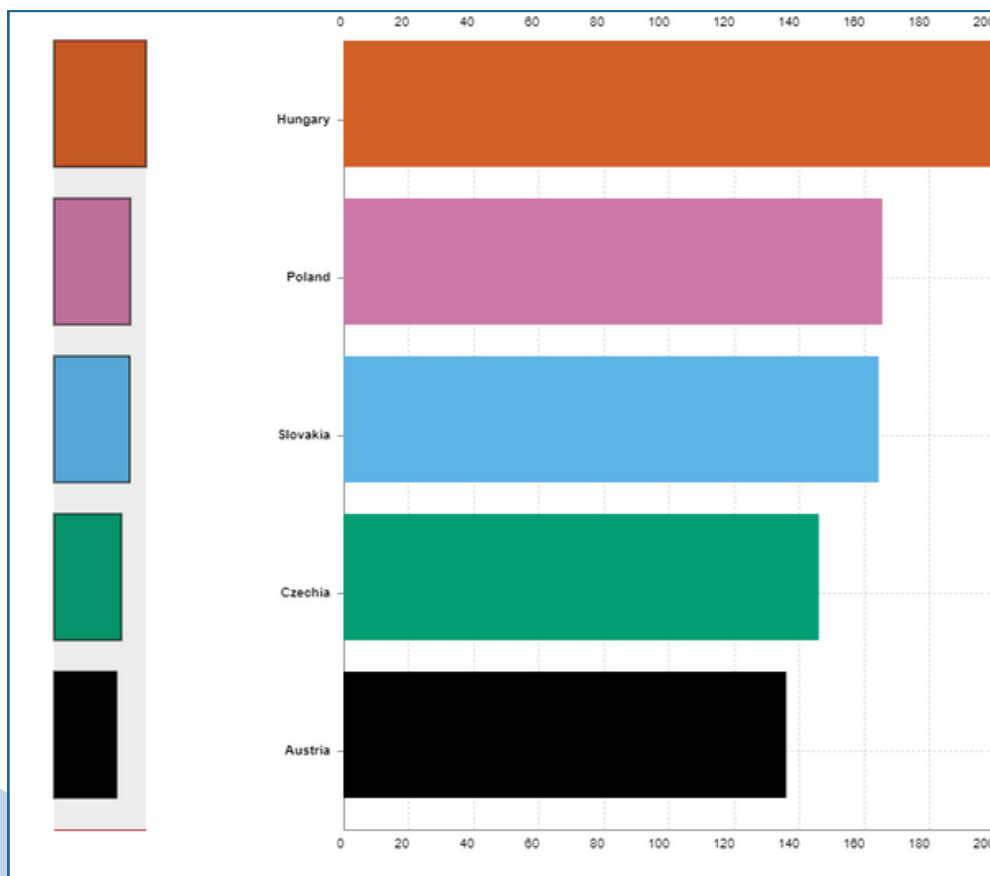
Nové pravidlá EÚ zabezpečia silnejší hlas pracovníkov v nadnárodných spoločnostiach. Komisia navrhuje:

- Rovnaké práva zamestnancov žiadať o vytvorenie novej Eúropskej zamestnaneckej rady: budú odstránené výnimky, čo potenciálne umožní 5,4 miliónom ďalších pracovníkov v 320 nadnárodných spoločnostiach požiadať o zriadenie takejto rady.
- Zabezpečiť, aby sa s pracovníkmi v nadnárodných spoločnostiach konzultovalo včas a zmysluplne o otázkach, ktoré sa ich týkajú
- Zabezpečiť, aby mali rady potrebné zdroje na výkon svojej práce
- Zavedenie podmienok pre rodovo vyváženú radu.

Viac informácií [tu](#).

Cenový vývoj potravín

Graf porovnáva Harmonizovaný index spotrebiteľských cien v susedných štátoch Slovenska, ktoré sú v EÚ.

(Metodika: Index 2015 = 100. Dáta Eurostat, viac informácií [tu](#).)

Text: Mgr. Dominika Pazderová, Parlamentný inštitút

Obrazový a fotografický materiál:

obr. str. 1: https://commission.europa.eu/news/new-tools-reinforce-eus-economic-security-2024-01-24_en

obr. str. 2: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ac_24_84

obr. str. 4: Monika Ivanusyková

obr. str. 5: <https://newsroom.consilium.europa.eu/events/20240201-special-european-council-february-2024>

obr. str. 7: https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en#map

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál neprešiel jazykovou úpravou

© Parlamentný inštitút
marec 2024

pi.@nrsk.sk

parlamentny_institut